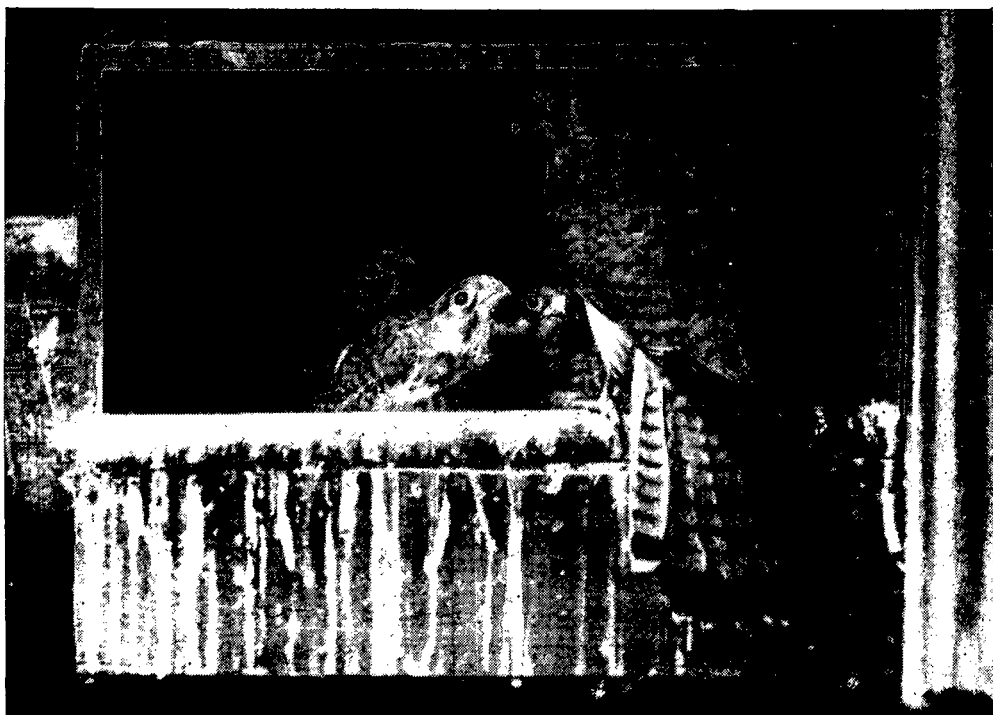

Vijf tot tien procent van de torenvalken blijkt in Nederland in nestkasten e.d. te broeden / Foto Ph. Schmidt / Clichee N.V.B.V.

Het voorkomen van de torenvalk in Nederland

Door F. Koning

In 1967 werden ongeveer tachtig nieuwe medewerkers voor het onderzoek naar het voorkomen van de torenvalk verkregen.

Er werden enkele honderden nieuwe broedgevallen gemeld. Het minimum aantal broedgevallen voor 1966 en 1967 bedraagt 684 paar. Dit getal omvat broedgevallen of waarnemingen die zeer waarschijnlijk betrekking hebben op broedgevallen. Een torenvalk, die b.v. in 1966 op de Westerkerk te Amsterdam broedde en dit in 1967 herhaalde werd als 1 broedgeval gerekend. Op deze manier werden dubbeltellingen zoveel mogelijk vermeden. Het blijkt over het algemeen dat de broedplaatsen van 1966 ook in 1967 werd

bezet. Uit brieven van vele medewerkers is op te maken dat de laatste 2 à 3 jaren het aantal torenvalken betrekkelijk constant is. De achteruitgang heeft zich vooral voorgedaan tussen 1955 en 1965.

Zeer schaars is de torenvalk in de provincies Groningen en Zeeland, evenals in het uiterste noorden van Friesland. Gunstige gebieden voor deze valk bevinden zich in Midden-Friesland, de Kop van Overijssel, Utrecht, Krimpenerwaard, Ameland en Texel. Deze gebieden zijn veelal weidestroken, uiterwaarden, duinen of heide afgewisseld met bos.

In gebieden met intensieve tuinbouw of industriestroken is de torenvalk minder

talrijk. Gebrek aan voedsel (kleine zoogdieren) en mogelijk gebrek aan nestgelegenheden kunnen hier de oorzaak van zijn. Het lage aantal paren voor de provincie Noord-Brabant is vooral het gevolg van het kleine aantal medewerkers in deze provincie. De zeer recente „Avifauna van Noord-Brabant” geeft echter een nauwkeurige schatting van het aantal broedparen.

Over veel gebieden in het oosten van het land ontbreken nog gegevens.

In het eindverslag van 1968 zal uitvoerig worden ingegaan op de nestplaatskeuze van de torenvalk. Een klein percentage

Provincie	Aantal broedparen (1966 + 1967)
Groningen	20
Friesland	76
Drente	55
Overijssel	44
Gelderland	126
Utrecht	68
Z.-Holland	65
N.-Holland	123
Zeeland	1
N.-Brabant	39
Limburg	67
Totaal	684

van de torenvalken broedt in steden op kerktores of op andere hoge gebouwen. Dergelijke broedgevallen werden o.a. gemeld uit Amsterdam, Utrecht, Den Haag,

Dordrecht en Haarlem. Het schijnt dat in deze grote steden de torenvalk ook werkelijk in de steden jaagt en dan vooral op mussen.

Buiten de steden bieden, behalve kerktorens, vooral ook molens goede broedgelegenheden.

Een ander deel, mogelijk 5 à 10 % van de torenvalkpopulatie, maakt gebruik van de door de mens aangeboden nestgelegenheden zoals nestkasten, eendenkorven of zelfs melkbussen.

In 1967 werden weer gegevens verkregen over de jongenproductie van de torenvalk. Van 35 nesten vlogen 149 uit, hetgeen neerkomt op een gemiddelde van 4,25 jong per nest. In 1966 bedroeg dit cijfer 3,80 van 25 nesten. De oorzaak van deze stijging is mogelijk het talrijker voorkomen van muizen in bepaalde gebieden. Vele valken en uilen zijn dan in staat een hoger aantal jongen groot te brengen.

Het tot op heden verkregen aantal waarnemingen betreft mogelijk nog maar de helft van het in werkelijkheid in Nederland aantal broedende torenvalken.

Ik hoop dat in 1968 nog vele enthousiaste medewerkers bereid zullen zijn gegevens te verzamelen en op te zenden. Aan het eind van dit jaar zal dan een overzicht van deze 3-jarige census worden samengesteld.

Inventarisatie van de gierzwaluw

Door N. A. Ferbeek

Weinig tellingen zullen zo moeilijk zijn als die van de gierzwaluw. Het gebruik maken van een vergelijkingsfactor zal waarschijnlijk tot zeer onnauwkeurige schattingen leiden. Voorlopig is het dan ook de bedoeling in die gebieden waar geteld wordt, dit enkele jaren te herhalen en dan hoop ik de inventarisatie in 1969 af te ronden. Het is dan wel zaak dat waar geteld wordt, zoveel mogelijk gesloten gebieden worden gevormd. Hiermee bedoel ik dat b.v. van een bepaalde stad niet alleen het noorden en het zuiden